

УДК 336.14.01

Мамонова А.В., Бугай Т.В.

ІНСТИТУЦІЙНІ ДЕФОРМАЦІЇ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ: МОДЕЛЮВАННЯ МЕТОДОМ ІЄРАРХІЙ

У статті здійснено моделювання ієрархії інституційних деформацій бюджетного процесу в Україні.

Ключові слова: *бюджетний процес, інституційні деформації, метод аналізу ієрархій.*

Актуальність і постановка проблеми. У процесі зародження, еволюції і в ході інституційного розвитку бюджетного процесу бюджетні інститути схильні до різного роду негативних трансформацій, що характеризуються неприпустимим рівнем змін параметрів в ході планування, виконання, звітування та контролю за виконанням бюджету.

В науковій літературі під інституційними деформаціями маються на увазі «... такі інституційні форми, які не відповідають функціональній природі інститутів і мають деструктивний вплив на інституційну систему в цілому. Спотворення являють собою дещо більше, ніж звичайну недосконалість або неефективність інституту. Виявом інституційних спотворень є серйозні і довготривалі зміни: чи набуття іншої, не властивої інституту функції, або набуття чужих інституту форм» [1, с. 10].

Досліджуючи проблему інституційних деформацій в бюджетному процесі, ми погоджуємось з думкою Р. Капелюшнікова [2], який стверджує, що після розпаду СРСР більшість інститутів, регулюючих структур просто зникли, з'явилися зовсім нові держави, тобто був зруйнований старий каркас, а нові інститути ще не виникли. Таким чином утворилися інституційні порожнечі, які відразу ж стали заповнюватися неформальними інститутами та тіньовими практиками. Цей процес охопив всі перехідні економіки, так як неформальні моделі взаємодії дозволяли значною мірою амортизувати численні шоки, пов'язані з трансформацією економіки, вони виявилися найважливішим адаптаційним ресурсом в умовах перехідного періоду. При чому, одночасно з процесом заповнення інституційних пустот неформальними правилами почалося впровадження і освоєння нових формальних інститутів шляхом їх «імпорту». На думку вченого, в імпорті інститутів немає нічого незвичайного, інша справа, які саме формальні інститути запозичувалися і як вони впроваджувалися в місцеві умови.

Р. Капелюшніков, відзначає, що в одних країнах впровадження формальних регуляторів вело до зниження впливу неформальних інститутів, а у інших, навпаки, до ще більшої активізації неформальних відносин. На рахунок останніх, він пише: «не володіючи надійними механізмами захисту і контролю, формальні інститути переставали діяти в автоматичному режимі; втрачаючи автоматизм, вони неминуче починали обростати неписаними правилами і нормами і використовуватися в якості інструментів при проведенні неформальних угод» [3], тобто будь-які формальні інститути, потрапляючи в

інституційне середовище таких країн, відразу ж проростали неформальними зв'язками і відносинами. Таку розбіжність в траєкторіях інституційного розвитку різних країн вчений пояснює неоднаковою здатністю забезпечувати виконання формальних правил за допомогою ефективних дисциплінарних механізмів, які на відміну ж від самих правил практично не піддаються імпортуванню і їх необхідно відбудувати самостійно.

Тобто, в даному випадку формальні правила переміщуються ніби на другий план, поступаючись місцем неформальним практикам поведінки. Саме така ситуація «деформації інституційного середовища» є характерною для економіки України в цілому і для бюджетного процесу зокрема.

Можна сказати, що вітчизняна економічна система потрапила у своєрідну «інституційну пастку»: з одного боку неформальні правила дозволяють згладити шоки перехідного періоду і без них не можна обійтися, але з іншого боку розростання мережі неформальних інститутів може набувати самопідтримуючого характеру, а реструктуризація не можлива без затвердження формальних правил гри [4; с. 4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням бюджетного процесу присвячені праці багатьох науковців. Серед вітчизняних учених значний доробок у цьому напрямі мають такі вчені, як: О. Василик, А. Гальчинський, В. Геєць, Л. Клець, К. Павлюк, Ю. Пасічник, С. Юрій, В. Федосов, С. Фролов та ін.

Мета статті. Метою написання статті є побудова моделі ієрархії інституційних деформацій бюджетного процесу в Україні шляхом використання системного аналізу і теорії графів.

Виклад основного матеріалу. В умовах сьогодення, для української бюджетної системи в цілому і бюджетного процесу зокрема тією чи іншою мірою характерні більшість інституційних деформацій (табл. 1). Такі деформації мають деструктивний характер та знижують ефективність впливів окремих норм, інститутів і інституційної структури, що безпосередньо негативно позначається на функціонуванні бюджетного процесу та призводить до погіршення найважливіших бюджетних показників, у числі яких таких як доходи та видатки державного бюджету.

Таблиця 1

Інституційні деформації

Деформації	Сутність
Інституційний розрив	Неминуче виникають в складних інституційних системах між: суміжними інститутами; правилами гри і правилами контролю; інституційними рівнями. Інституційні розриви свідчать про порушення зв'язку між взаємозалежними інститутами, тобто, про некомплементарність нових та існуючих інститутів. Якщо інституційні розриви занадто великі або зберігаються тривалий час, виникає ситуація, коли замість засвоєння і вкорінення нового формального інституту можуть виникати різного роду незавершені і проміжні стани з відверто негативними наслідками: відторгнення, деформалізація, часткове введення нового інституту.
Інституційна яма	Ситуація, при якій одночасно присутня необхідність інституційних змін, і відсутні механізми їх здійснення.

Інституційні пустоти	Частина інституційного простору, в якому відсутні належні інституційні утворення (правила, норми, закони, установи тощо).
Інституційна пастка	Неефективна стійка норма (інститут), що має самопідтримуючий характер, причиною виникнення яких є «різкі зміни макроекономічних умов, передача перехідною ренти приватним особам, недостатність державного контролю, а також макроекономічна політика, спрямована на придушення інфляції" за всяку ціну.
Інституційна петля	Взаємозв'язок між інститутами, що який приводить до постійного звуження та вгасання процесів, які ці інститути повинні забезпечувати.
Інституційний обвал	Порушення ряду взаємозалежних інституціональних ланок, що частково руйнує інституціональний простір.
Інституційна катастрофа	Колапс інституційної культури.
Інституційна мутація	Зміна сутності, змісту та / або форми інституту та його переродження в інститут, що має принципово інші властивості. Мутаціям можуть бути схильні як норми, що забезпечують ефективне функціонування інституту, а також механізми дотримання норм. До мутації можна віднести негативну конверсію або видозміну профілю дії інституту.
Інституційна дифузія	Процес взаємопроникнення норм різних інститутів. В окремому випадку можливий акт односторонньої дифузії, коли норми одного інституту проникають до складу норм іншого інституту. Дифузія за своїм змістом близька до поняття «тертя» або взаємодія інститутів, У ході дифузії змінюється структурний склад норм інституту, що призводить до змін впливу інституту на поведінку економічних агентів.

Джерело: складно за [5; 6; 7; 8].

Деструктивна роль інституційних деформацій бюджетного процесу визначається тим, що деформації окремого елемента в інституційній структурі можуть перенестися і на інші її елементи, зрештою, поширюючись за допомогою своєї «ланцюгової реакції» стати причиною дезорганізації і погіршення якості функціонування всього бюджетного процесу.

Доводиться констатувати, що хоча за більш ніж двадцять років незалежності бюджетний процес в Україні пройшов складний еволюційний шлях, проте нині існує ряд проблемних питань, які потребують негайного вирішення на різних стадіях бюджетного процесу. Вважаємо, що детальний аналіз інституційних деформацій бюджетного процесу дозволить створити міцне підґрунтя для підвищення його ефективності в Україні. За результатами проведеного аналізу фахових літературних джерел [9;10;11;12;13;14], а також враховуючи результати власних досліджень [15, 16,17] вважаємо за доцільне представити авторське бачення інституційних деформацій організації і реалізації бюджетного процесу в Україні (табл. 2).

В процесі дослідження нами використано окремі підходи відображені у роботі Штангрета А. М. [18] та безпосередньо використано метод аналізу ієрархій [19].

Таблиця 2

Перелік інституційних деформацій і їх математичне вираження

Політична нестабільність	ПН	d_1
Фіскальна спрямованість податкової системи	ФПС	d_2

Зростання державного боргу	ЗДБ	d_3
Дефіцит державного бюджету	ДДБ	d_4
Несвоєчасність прийняття	НП	d_5
Непрозорість бюджетного процесу	НБП	d_6
Низька якість бюджету	НЯБ	d_7
Планування «від досягнутого»	ПВД	d_8
Відсутність ув'язки бюджету з стратегією соціально-економічного розвитку держави	УБС	d_9
Скорочення фінансування капітальних видатків	СКВ	d_{10}
Неналежне інституційне забезпечення	ІЗ	d_{11}
Відсутність дієвого механізму контролю за діяльністю бюджетних інституцій	КБІ	d_{12}
Недостатня відповідальність розпорядників бюджетних коштів	ВРК	d_{13}
Неефективність використання бюджетних коштів	НВК	d_{14}
Проблема «освоєння» бюджетних коштів	ОБК	d_{15}
Недоліки у застосуванні програмно-цільового методу	ПЦМ	d_{16}

Джерело: узагальнено автором.

Припустимо, що множина $D = \{d_1, d_2, \dots, d_n\}$ містить в собі інституційні деформації бюджетного процесу в Україні. Вище нами визначено основні деформації і тим самим встановлено підмножина $D_1 = \{d_1, d_2, \dots, d_{16}\}$ множини D ($D_1 \in D$). Для наочності сформуємо таблицю, де запишемо найменування деформацій і їх математичне позначення.

Підмножину деформацій D та можливі взаємозв'язки між ними подамо у вигляді орієнтованого графа (рис. 1). Орієнтований граф складається з 16-ти вершин – d_i елементів підмножини, для яких стрілками визначено залежності. Стрілка направлена від фактора d_i , який залежить від фактора d_j (кінець стрілки). Наприклад, така інституційна деформація бюджетного процесу як скорочення фінансування капітальних видатків (СКВ) спричинена існуванням значного дефіциту бюджету (ДДБ), а причиною дефіциту державного бюджету є низька якість основного фінансового плану держави (НЯБ) і неефективне використання бюджетних коштів (НВК).

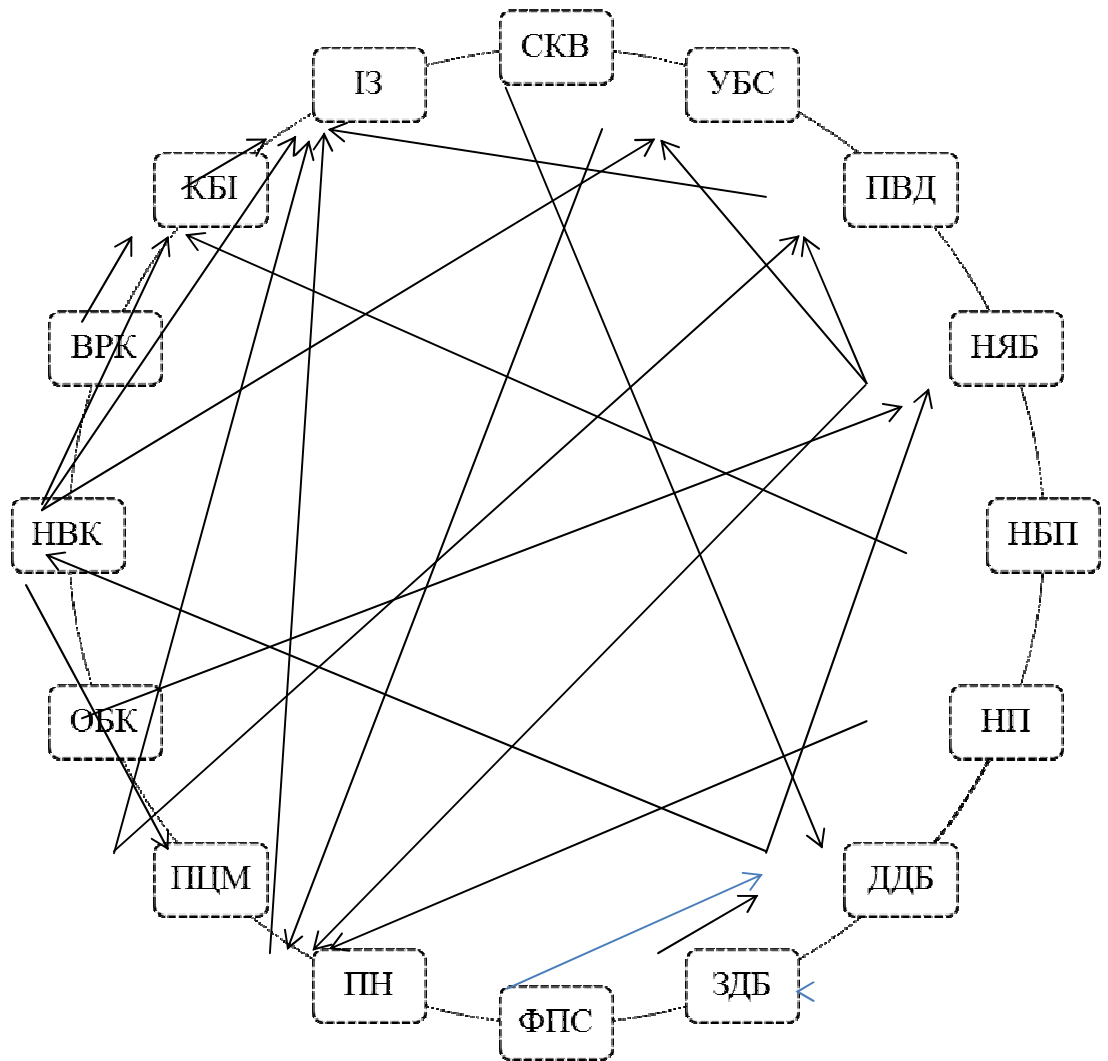

Рис.1. Граф зв'язків між інституційними деформаціями бюджетного процесу в Україні

Наступний крок – визначаємо елементи бінарної матриці залежності $B = \{d, i, j = \overline{1,16}\}$ за наступним правилом:

$$b_{ij} = \begin{cases} 1, \text{ якщо } d_i \text{ залежить від } d_j; \\ 0, \text{ якщо } d_i \text{ не залежить від } d_j. \end{cases} \quad (1)$$

Таким чином, в залежності від результату бінарного відношення «залежить від» елементи матриці приймають два значення 0 і 1. В табл. 3 представлено бінарну матрицю залежності, в першому рядку і в першому стовпці якої міститься номер деформації, а у другому рядку і в другому стовпці – її назва. Перевірка показує, що отримана матриця задовольняє умову транзитивності.

Таблиця 3

Бінарна матриця залежності

		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.
		ПН	ФПС	ЗДБ	ДДБ	НП	НБП	НЯБ	ПВД	УБС	СКВ	ІЗ	КБІ	ВРК	НВК	ОБК	ПЦМ
1.	ПН																
2.	ФПС																
3.	ЗДБ																
4.	ДДБ																
5.	НП																

6.	НБП																
7.	НЯБ																
8.	ПВД																
9.	УБС																
10.	СКВ																
11.	ІЗ																
12.	КБІ																
13.	ВРК																
14.	НВК																
15.	ОБК																
16.	ПЦМ																

На основі даних відображених в табл. 3 здійснюємо побудову матриці досяжності $I + B$ (табл.4), де I – одинична матриця порядку 16. Отримана матриця відповідає наступній умові:

$$(I + B)^{k-1} \leq (I + B)^k = (I + B)^{k+1}, (2)$$

де k – ціле число.

Таблиця 4

Матриця досяжності

		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.
		ПН	ФПС	ЗДБ	ДДБ	НП	НБП	НЯБ	ПВД	УБС	СКВ	ІЗ	КБІ	ВРК	НВК	ОБК	ПЦМ
1.	ПН																
2.	ФПС																
3.	ЗДБ																
4.	ДДБ																
5.	НП																
6.	НБП																
7.	НЯБ																
8.	ПВД																
9.	УБС																
10.	СКВ																
11.	ІЗ																
12.	КБІ																
13.	ВРК																
14.	НВК																
15.	ОБК																
16.	ПЦМ																

З вище визначеної множини D_i для кожного з 16-ти факторів виділяємо дві підмножини. $R(d_i)$ – множина досяжності, $A(d_i)$ – множина попередніх вершин. Досяжною вершина є за умови якщо вершина d_j досягається з вершини d_i , якщо в графі (див. рис. 1) існує шлях, який приводить з вершини d_i до вершини d_j . Аналогічно вершина d_i є попередницею вершини d_j , якщо вона досягає її вершини.

Сформовані множини $R(d_i)$, $A(d_i)$ а також їх перетин $R(d_i) \cap A(d_i)$ відображено в табл. 4.

З тих вершин графа, для яких виконується умова

$$A(d_i) = R(d_i) \cap A(d_i), (3)$$

формується перший (нижній) рівень ієрархії. По суті це ті вершини, які є не досяжними з усіх інших вершин графа.

Використання вище окресленого алгоритму дозволяє виділити перший рівень (найнижчий з точки зору важливості впливу на досліджуваний процес)

ієрархії деформацій. Для визначення його на підставі попередньої матриці будуємо табл. 5.

Таблиця 5

Ітерація 1

d_i	$A(d_i)$	$R(d_i)$	$R(d_i) \cap A(d)$
1	1, 11	1, 5, 7, 9	1
2	2, 4	2	2
3	3, 4	3	3
4	4, 7, 14	2, 3, 4, 10	4
5	1, 5	5	5
6	6, 12	6	6
7	1, 7, 8, 9	4, 7, 15	7
8	1, 8	7, 8, 16	8
9	1, 9	7, 9, 14	9
10	1, 10	10	10
11	11	1, 8, 11, 12, 14, 16	11
12	11, 12	1, 6, 12, 13, 14	12
13	12, 13	13	13
14	9, 11, 12, 14, 16	4, 14	14
15	7, 15	15	15
16	8, 11, 16	14, 16	16

Умова $A(d_i) = R(d_i) \cap A(d)$, виконується для таких деформацій: d_2 – фіскальна спрямованість податкової системи; d_3 – зростання державного боргу та необхідність його обслуговування; d_5 – несвоєчасність прийняття Закону «Про державний бюджет на поточний рік»; d_6 – непрозорість бюджетного процесу; d_{10} – скорочення фінансування капітальних видатків; d_{13} – недостатня відповідальність розпорядників бюджетних коштів, d_{15} – проблема «освоєння бюджетних коштів».

Для визначення наступного рівня ієрархії інституційних деформацій бюджетного процесу в табл. 5 необхідно видалити рядки, які відповідають обраним вершин $d_2, d_3, d_5, d_6, d_{10}, d_{13}$ і d_{15} , а також видалити цифри 2, 3, 5, 6, 10, 13, 15 з стовпців. Отримана таблиця дозволяє перевіркою виконання умови (3) встановити вершини, що відповідають наступному рівню ієрархії. Цей рівень займає вершина 4 – дефіцит державного бюджету. Результати другої ітерації представлені в таблиці 6.

Таблиця 6

Ітерація 2

d_i	$A(d_i)$	$R(d_i)$	$R(d_i) \cap A(d)$
1	1, 11	1, 7, 9	1
4	4, 7, 14	4	4
7	1, 7, 8, 9	4, 7	7
8	1, 8	7, 8, 16	8
9	1, 9	7, 9, 14	9
11	11	1, 8, 11, 12, 14, 16	11
12	11, 12	1, 12, 14	12
14	9, 11, 12, 14, 16	4, 14	14
16	8, 11, 16	14, 16	16

Черговий рівень утворюють інституційні деформації d_7 – низька якість бюджету та d_{14} – неефективність використання бюджетних коштів. Відповідні рядки і цифри в стовпцях вилучаємо з табл. 6 і одержимо табл. 7.

Таблиця 7

Ітерація 3

d_i	$A(d_i)$	$R(d_i)$	$R(d_i) \cap A(d)$
1	1, 11	1, 7, 9	1
7	1,7, 8,9	7	7
8	1, 8	7, 8, 16	8
9	1, 9	7, 9, 14	9
11	11	1, 8, 11, 12, 14, 16	11
12	11, 12	1, 12, 14	12
14	9, 11, 12, 14, 16	14	14
16	8, 11, 16	14, 16	16

Четвертий крок дає наступний рівень ієрархії – це вершини d_9 і d_{16} – відсутність ув’язки бюджету з стратегією соціально-економічного розвитку держави та недоліки у застосуванні програмно-цільового методу (табл. 8).

Таблиця 8

Ітерація 4

d_i	$A(d_i)$	$R(d_i)$	$R(d_i) \cap A(d)$
1	1, 11	1, 9	1
8	1, 8	8, 16	8
9	1, 9	9	9
11	11	1, 8, 11, 12, 16	11
12	11, 12	1, 12	12
16	8, 11, 16	16	16

Здійснюючи наступну ітерацію (табл. 9), отримуємо новий рівень ієрархії деформацій – політична нестабільність та бюджетне планування «від досягнутого».

Таблиця 9

Ітерація 5

d_i	$A(d_i)$	$R(d_i)$	$R(d_i) \cap A(d)$
1	1, 11	1	1
8	1, 8	8	8
11	11	1, 8, 11, 12	11
12	11, 12	1, 12	12

Черговий рівень утворює інституційна деформація, якій відповідає вершина 12 - відсутність дієвого механізму контролю за діяльністю бюджетних інституцій (табл. 10). Вилучивши відповідний рядок і цифру в стовпцях легко зрозуміти, що останній рівень ієрархії формується деформацією d_{11} – неналежне інституційне забезпечення

Таблиця 10

Ітерація 6

d_i	$A(d_i)$	$R(d_i)$	$R(d_i) \cap A(d)$
-------	----------	----------	--------------------

11	11	11, 12	11
12	11, 12	12	12

На основі визначеної ієрархії досліджуваних факторів, вважаємо за доцільне, побудувати модель ієрархії інституційних деформацій бюджетного процесу в Україні (рис. 2).

Рис. 2. Модель ієрархії інституційних деформацій бюджетного процесу в Україні

Джерело: узагальнено автором.

Висновки. Таким чином, в роботі побудовано ієрархічну модель основних деформацій бюджетного процесу в Україні. Отримана модель дає можливість проаналізувати ті чинники, які становлять потенційну загрозу на стадіях складання, розгляду, затвердження, виконання та звітування про виконання державного бюджету. Проведені в роботі розрахунки дозволили зробити висновок, що найвищий рівень ієрархії деформацій бюджетного процесу в Україні посіло його неналежне інституційне забезпечення. Недосконале інституційне забезпечення має деструктивний характер та знижує ефективність впливів окремих інституційних одиниць, що безпосередньо негативно позначається на функціонуванні бюджетного процесу та призводить до погіршення найважливіших бюджетних показників: доходів та видатків

бюджету. Виходом з цієї ситуації може бути лише усунення інституційних деформацій бюджетного процесу шляхом утворення системи його інституційного забезпечення, здатної не лише забезпечити узгодження політичних позицій, а й здійснювати функції моніторингу, поточного контролю, інформаційно-методологічного забезпечення всього комплексу заходів, спрямованих на модернізацію бюджетного процесу в Україні.

Список використаних джерел

1. Игошин И. Н. Институциональные искажения в российском обществе / И. Н. Игошин – М.: ДиректМедиа, 2003 – 152 с.
2. Капелюшников Р. И. Где начало того перехода? (К вопросу об окончании переходного периода в России) / Р. И. Капелюшников // Вопросы экономики. – 2001. – № 1. – С. 138 –156.
3. Капелюшников Р. И. Где начало того перехода? (К вопросу об окончании переходного периода в России) / Р. И. Капелюшников // Вопросы экономики. – 2001. – № 1. – С. 138 –156.
4. Институциональная экономика: прикладной аспект: [научно-методическое пособие для бакалавров и магистрантов] / Составитель П. С. Лемещенко [Електронний ресурс] – Минск, 2003. – Режим доступу: <http://www.bsu.by/Cache/pdf/221273.pdf>
5. Институциональная архитектура и динамика экономических преобразований / Под ред. д-ра экон. наук А. А. Гриценко. – Х.: Форт, 2008. – 928 с.
6. Петросян Д. С. Институциональные патологии национальной экономики / Петросян Д. С. // Аудит и фінансовий аналіз – 2007. – № 2. – С. 1-19.
7. Полтерович В. М. Институциональные ловушки и экономические реформы / В. М. Полтерович // Экономика и мат. методы. –1999. – № 2. – С. 1–37.
8. Рубель О. Є. Методологічні основи аналізу трансакційних деформацій [Електронний ресурс] / О. Є. Рубель // Економічні науки. Серія «Економічна теорія та економічна історія»: Збірник наукових праць ЛНТУ – Випуск 8 (32). – Луцьк, 2011. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/en_etei/2011_8/28.pdf
9. Кириленко О. П. Теорія і практика бюджетних інвестицій: [монографія] / О. П. Кириленко, Б. С. Малиняк – Тернопіль: Економічна думка, 2007. – 288 с.
10. Лисяк Л. В. Бюджетна політика у системі державного регулювання соціально-економічного розвитку України: [монографія] / Л. В. Лисяк – К.: ДННУ АФУ, 2009. – 600 с.
11. Соколовська А. М. Податкова система держави: теорія і практика становлення: [монографія] / А. М. Соколовська. – К.: Знання-прес, 2004. – 454 с.
12. Старостенко Г. Г. Бюджетна система / Г. Г. Старостенко, Ю. В. Бумаков. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 240 с.

13. Кушинова Н. Г. Стратегічні напрями розвитку бюджетної системи України / Н. Г. Кушинова, Т. О. Гринь // Сталий розвиток економіки : Всеукр. наук.-виробн. журнал. – 2010. – № 1. – С. 160–163.
14. Фролов С. М. Бюджетний менеджмент і проблеми розвитку прикордонних територій: [монографія] / С. М. Фролов. – Суми: Вид-во СумДУ, 2010. – 317 с.
15. Бугай Т. В. Сучасні проблеми та вектори розвитку бюджетного процесу в Україні [Електронний ресурс] / Т. В. Бугай // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України: електронне фахове видання – 2012 – № 2 – С. 40-49. – Режим доступу: http://archive.nbu.gov.ua/e-journals/znpnudps/2012_2/pdf/12btvpiu.pdf
16. Бугай Т. В. Особливості бюджетного процесу в Україні на сучасному етапі розвитку [Електронний ресурс] / Т.В. Бугай, М.Д. Сідоренко // Формування конкурентоспроможної економіки: теоретичні, методичні та практичні засади: II Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція.– Режим доступу: http://confiapv.at.ua/publ/konf_21_22_03_2013_r/sekcija_5_ekonomichni_nauki/osoblivosti_bjudzhetnogo_procesu_v_ukrajini_na_suchasnomu_etapi_rozvitku/59-1-0-2290
17. Бугай Т. В. Інституційні недоліки розвитку бюджетного процесу в Україні / Т. В. Бугай, В. М. Стьоба // Актуальні проблеми фінансової системи України: матеріали X міжнародної науково-практичної конференції присвяченої 20-ти річчю Фінансово-економічного факультету: 18-19 квітня 2013 р. / Черкаси, ЧДТУ, 2013. – 304 с. – С. 24–26.
18. Штангрет А. М. Моделювання загроз для економічної безпеки підприємств авіаційної галузі / А. М. Штангрет // Ефективна економіка. – 2011. – № 5. – С. 123 – 134.
19. Саати Т. Л. Принятие решений. Метод анализа иерархий / Пер. с англ. Р.Г. Вачнадзе. – М.: «Радио и связь», 1993, 278 с.

Подано до редакції 28 серпня 2013 року

Мамонова А.В., Бугай Т.В.

Институционные деформации бюджетного процесса в Украине: моделирование методом иерархии

В статье построена иерархическая модель институциональных деформаций бюджетного процесса в Украине.

Ключевые слова: бюджет, институциональные деформации, метод анализа иерархий.

Matonova A.V., Buhay T.V.

Institutional deformations of budgetary process in Ukraine design of hierarchy methods

The paper modeling hierarchy institutional strain the budget process in Ukraine.

Keywords: *budget, institutional deformation analysis method hierarchies.*

Мамонова Анна Валеріївна – к.фіз.-мат..н., доцент кафедри вищої математики, координатор наукового товариства студентів та курсантів Національного університету ДПС України.

Бугай Тетяна Володимирівна – науковий співробітник відділу вивчення міжнародного досвіду в сфері оподаткування Науково-дослідного центру з проблем оподаткування Національного університету ДПС України.